

Geachte heer Weber / leden van de Warmte alliantie,

Onlangs ontvingen wij uw brief inzake de warmtetransitie en de rol van regionale warmte. Als Oostland-gemeentes delen wij de ambities op het gebied van de energietransitie, zoals u deze beschrijft in uw brief. Na de realisatie van de eerste geothermieboringen van Nederland is Oostland continu vooruitstrevend geweest op het gebied van de energietransitie in de glastuinbouw en gebouwde omgeving. We hebben in 2018 een Masterplan Warmte Oostland naar Minister Wiebes gestuurd. Ook nu zijn we volop bezig met de verdere invulling. In deze brief stellen wij u als gemeentes in en rond Oostland (Lansingerland, Pijnacker-Nootdorp, Waddinxveen, Zoetermeer en Zuidplas) gezamenlijk op de hoogte van de huidige stand van zaken en commitment in dit gebied.

Er liggen grote kansen in Oostland voor warmte

Oostland heeft een grote warmtevraag. Oostland is na Westland met circa 1200 ha het grootste glastuinbouwgebied in Nederland. De globale warmtevraag van de glastuinbouw in Oostland is circa 12.1 PJ (2016). De gebouwde omgeving heeft een warmtevraag van circa 6.0 PJ (waarvan 4.6 PJ woningen en 1.4 PJ Commerciële en Publieke Dienstverlening) (Bron: klimaatmonitor). In bijlage 1 is de warmtevraag nader gespecificeerd.

De gemeenten in Oostland staan voor de opgave om deze warmtevraag met een duurzaam alternatief in te vullen. Een belangrijk deel van deze warmtevraag zal moeten worden ingevuld met lokale duurzame warmtebronnen en de CO₂-vrije restwarmte uit de haven.

Oostland kenmerkt zich door een beperkte aardwarmtepotentie (en beperkte hoeveelheid lokale restwarmte) waardoor CO₂-vrije restwarmte uit de Rotterdamse haven een zeer belangrijke rol zal spelen in de energietransitie in ons gebied. Het benutten van warmtebronnen voor de energietransitie is des te belangrijker omdat uit de inventarisaties van de Regionale Energiestrategie blijkt dat in Zuid-Holland een tekort is aan opwekkingsmogelijkheden voor duurzame elektriciteit en een overschot aan duurzame warmte. Voor de gemeenten is dit een extra drijfveer om de mogelijkheden die warmte kan bieden voor de gebouwde omgeving en de glastuinbouw te benutten. We roepen u dan ook op om onze warmtevraag duidelijk mee te nemen in uw besluitvorming over de dimensionering van de Leiding over Oost.

De combinatie van glastuinbouw en gebouwde omgeving in Oostland biedt unieke kansen voor de energietransitie

Glastuinbouw

De glastuinbouw in Oostland verbruikt veel energie, maar is ook de motor voor verduurzaming door initiatieven op het gebied van duurzame warmte. Bijvoorbeeld door het aanleggen van warmtenetten, investeringen in duurzame bronnen als geothermie en biomassa en warmtebuffering.

De glastuinbouwsector heeft een hoge ambitie en drive. Ze wil als sector in 2040 klimaatneutraal zijn. Er ligt een Energieakkoord Greenport West-Holland met concrete doelstellingen waar warmte een belangrijke rol in speelt.

De glastuinbouw in Oostland is momenteel al goed georganiseerd en er is draagvlak om stappen te zetten. In vijf van de zeven glastuinbouwclusters in Oostland is een warmtecorporatie opgericht en in de resterende twee clusters is er ook volop beweging. In delen van het gebied zijn reeds warmtenetten gerealiseerd en plannen voor uitbreiding. Voor andere delen worden deze ontwikkeld. Door toepassing van open netten kunnen lokale (duurzame) bronnen worden ingevoed, om zo een robuuster systeem te creëren. Bij een goede prijsstelling en voorwaarden zijn veel tuinders bereid om snel over te stappen van aardgas op warmte. De huidige initiatieven zoals het aardwarmtenetwerk van Ammerlaan in Pijnacker of het aardwarmteproject Wilgenlei in Lansingerland bewijzen dit. In de glastuinbouw staan we dan ook op stap 3 / 4 op de commitmentladder. Door het gezamenlijk (incl. Warmtealliantie) opstellen van een integrale gebiedsvisie zal dit commitment worden vergroot.

Gebouwde omgeving

Aanwezigheid of aanleg van regionale gebiedswarmtenetten voor de glastuinbouw biedt kansen voor aansluiting van gebouwde omgeving. Door synergievoordelen kan de gebouwde omgeving meeliften op de versnelling die de glastuinbouw creëert in de energietransitie in Oostland. De overstap van aardgas naar duurzame alternatieven vraagt wel om een zorgvuldige afweging en een participatieproces. De keuze voor warmte kan niet top down worden opgelegd. Dit zal meer tijd vragen. De gemeenten zijn met dit proces aan de slag gegaan.

Draagvlak en commitment moeten hier nog verder opgebouwd worden. Ook hier geldt dat een lonkend perspectief de voorwaarden schept voor de overstap. Het klimaatakkoord en daaruit volgende plannen, de Regionale Energie Strategieën (Regionale Structuur Warmte), de Warmtetransitieplannen en transitieplannen van de woningbouwcorporaties zorgen voor een versnelling op warmtegebied. Bij het uitleggen van een gebiedsdekkende warmte-infrastructuur moeten wel van meet af aan no regret maatregelen genomen worden om te zorgen dat voldoende restwarmte beschikbaar kan komen voor de gebouwde omgeving.

Intussen dienen zich ook al concrete kansen aan, specifiek voor aansluiting op de Leiding over Oost. We denken hierbij aan bestaande warmtewijken, wijken met vervangingsopgave van aardgasleidingen, nieuwbouw en wijken die op korte afstand van de leiding zijn gelegen. Deze kansen (zie bijlage) onderzoeken we graag samen op korte termijn.

We zijn er volop mee bezig

De energietransitie is een complex vraagstuk dat niet eindigt bij gemeentegrenzen. Daarom hebben we ons in Oostland in de WarmteSamenwerking Oostland (WSO) georganiseerd als gemeentes, Provincie, LTO Glaskracht en enkele marktpartijen. Door deze partijen wordt momenteel intensief samengewerkt aan een integrale visie voor warmte in het gebied. Hierbij wordt zowel gekeken naar de glastuinbouw als de gebouwde omgeving. De WSO heeft de ambitie om voor 2030 te komen tot een gebiedsdekkende warmte-infrastructuur voor glastuinbouw. In de visie zullen we aangeven welke warmtevraag in de glastuinbouw en gebouwde omgeving voorzien kan worden met warmte uit lokale bronnen en restwarmte uit de Haven en welke (boven) lokale warmte-infrastructuur hiervoor nodig is. We onderzoeken daarbij ook of de door u genoemde vergroting voldoende zal zijn om onze energiedoelen te kunnen behalen. Zie de bijlage voor een verdere beschrijving van deelnemende partijen, de gezamenlijk gedragen aanpak en huidige ontwikkelingen binnen Warmte Samenwerking Oostland.

Oostland heeft de extra capaciteit in de Leiding over Oost nodig voor verduurzamingsambities

Van november 2018 t/m maart 2019 wordt er door de samenwerkende partijen gewerkt aan deze integrale visie voor het gebied. Deze visie zal een meer gedetailleerd beeld geven van de energietransitie in Oostland. Het is echter al wel duidelijk dat er een grote warmtevraag is in Oostland, die zal moeten worden ingevuld door een combinatie van bronnen binnen en buiten de gebiedsgrenzen. We zullen dus voldoende restwarmte uit het Rotterdamse nodig hebben voor de invulling van de energievraag. Hierbij hoort voldoende capaciteit in het Rotterdamse net en het regionale transportnet. De Leiding over Oost, is hierbij een cruciale schakel. Vergrootte capaciteit van de Leiding over Oost zorgt dat gebieden die op korte afstand van de leiding liggen verduurzaamd kunnen worden (zie bijlage 1). Bovendien kan de Leiding over Oost de knelpunten oplossen in het Rotterdamse netwerk zodat de B3Hoek-leiding / RoCa-leiding met de noodzakelijke restwarmte wordt gevoed. Hierdoor wordt het bestaande verzorgingsgebied van de B3Hoek-leiding verduurzaamd. Door optimalisatie en doortrekken van de B3Hoek-Leiding kunnen meer gebieden in Oostland verduurzaamd worden.

Een te kleine dimensionering van dergelijke regionale infrastructuur en het niet koppelen van de B3Hoek-leiding en de Leiding over Oost zal de verduurzamingsambities van Oostland sterk beperken. Specifiek is de door u genoemde grotere dimensionering van 500mm i.p.v. 400mm in ieder geval noodzakelijk voor het invullen van de warmtevraag in Oostland (maar mogelijk zelfs nog onvoldoende). We gaan graag op korte termijn met u in gesprek over hoe we dit mogelijk kunnen maken.

De meest haalbare oplossing voor de invulling van de warmtevraag door verschillende bronnen en leidingen zal verder worden ingevuld in de gebiedsvisie. Omdat we nu met dit proces bezig zijn, is de status van de warmtevraag per gebied niet zo zwart-wit aan te geven als u vraagt in de bijlage van uw brief. Dit is een samenhangend geheel van technische afwegingen, kosten, ambities van partijen, financieringsmogelijkheden etcetera. Daar hebben we de Warmte Alliantie ook bij nodig. Het commitment bij de partijen is groot om van de gebiedsdekkende infrastructuur een succes te maken.

We werken daarom in de komende periode graag samen aan de invulling en concretisering van deze visie en aan het onderzoeken van de mogelijkheden voor de concrete kansen. De Provincie Zuid-Holland is reeds betrokken bij dit proces, maar de input van andere leden van de Warmte Alliantie is belangrijk om tot een gedegen gezamenlijke gebiedsvisie te komen. Specifiek willen we graag op korte termijn in gesprek over het mogelijk maken van de noodzakelijke extra capaciteit in de Leiding over Oost.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J.A. Verbeek', written over a horizontal line.

J.A. Verbeek
Wethouder